

27. oktober 2025

EM2025/7

Forslag til Finanslov for 2026.

(Naalakkersuisoq for Finanser og Skatter)

Oversat - Vi takker Naalakkersuisoq for Finanser og Skatter for bemærkningerne ved andenbehandlingen.

Først vil vi fra Siumut henvise til de bemærkninger, vi fremsatte under førstebehandlingen af forslaget til finansloven for 2026 og overslagsårene. Samtidig vil vi understrege, at vores arbejde med at få finansieret vores prioriteringer og ønsker har været grundigt, ansvarligt og gennemført med præcis angivelse af, hvor midlerne skal komme fra.

Fra Siumuts side er der ingen tvivl om, at vi som et ansvarligt og erfarent parti skal arbejde for gode og konstruktive forhandlinger, men også være opmærksomme på, at nødvendige kompromisser kan blive uundgåelige.

Vi følger nu spændt forhandlingernes videre forløb og ser frem til at se, hvordan mange af de fremsatte ønsker vil blive behandlet i den endelige aftale.

De ændringsforslag, som Naalakkersuisut har fremlagt til andenbehandlingen, og som udvalgsflertallet har anbefalet at sende videre, vurderer vi i Siumut som relevante at være opmærksom på. Ændringerne kan grundlæggende betegnes som tekniske, herunder:

- At bevillingerne til boligbyggeri, som siden 2017 og 2018 har ligget hos kommunerne, nu overgår til Naalakkersuisut. Dette sker blandt andet på baggrund af undersøgelser, der tydeligt har vist, at midlerne, som skulle anvendes til boligbyggeri i bygder og yderområder, ikke altid er blevet brugt til det formål.
- Tilføjelsen af formuleringer om beføjelser som følge af grundlæggende aftaler mellem Naalakkersuisut og staten.
- En bevilling på 8 mio. kr. vedrørende en serviceaftale med Neqi A/S.
- Udeladelsen af visse besparelser, som tidligere var indeholdt i finanslovsforslaget, og som hører under Departementet for Erhverv.

Økonomisk betyder det nu, at de tidligere resterende 10 mio. kr. fra førstebehandlingen er genstand for forhandling mellem partierne. Ved at godkende Naalakkersuisuts ændringsforslag

står det nu klart, at der kun er omkring 600.000 kr. tilbage, som kan anvendes til at imødekomme nogle af partiernes ønsker – flere af dem med betydelig økonomisk vægt.

Derfor ønsker Siumut en tydelig forklaring på, hvordan Naalakkersuisut forestiller sig, at disse forhandlinger skal afsluttes.

Fra Siumuts side mener vi, at vi har fremlagt velbegrundede forslag til finansiering af vores ønsker, og vi ønsker, at de elementer, vi har bragt ind i forhandlingerne, bliver medtaget i de endelige beregninger.

Siumuts ønsker - Fra Siumut skal vi understrege, at vi fortsat arbejder for, at vores ønsker bliver en del af forhandlingerne. Det gælder blandt andet følgende punkter:

- Der er behov for at sammenlægge visse selvstyrejede selskaber, der i dag har overlappende funktioner — for eksempel bør NunaGreen A/S og Nukissiorfiit sammenslutes. Ligeledes bør Illuut A/S lægges sammen med INI A/S, og Sikuki Harbour A/S med Royal Arctic Line A/S.
- Der skal afsættes midler til planlægning og igangsættelse af et havnebyggeri i Qaarsut. Samtidig er det vigtigt at finde en samlet løsning for havneforholdene i Uummannaq, og der er desuden et presserende behov for renovering af flere havne langs kysten, herunder i Kangaamiut, Aasiaat og Sisimiut.
- Udbygningen af vandkraftkapaciteten i Tasiilaq skal fremmes.
- Initiativer, der fremmer fysisk aktivitet gennem idrætsforbundene, bør støttes.
- Der bør ske en forbedring og genopretning af bevillingerne til støtte for grønlandske musikere og forfattere.
- Der skal foretages en undersøgelse af prisniveauet på varer, især med fokus på priserne i bygder og yderområder.
- Der bør udarbejdes en konkret plan for overtagelse af yderligere ansvarsområder fra staten, så arbejdet med øget selvbestemmelse og styrket udnyttelse af landets ressourcer kan igangsættes.
- Alle fiskerikvoter skal udnyttes fuldt ud, så nødvendige investeringer kan finansieres gennem indtægterne fra fiskeriet.

Siumut finder desuden, at de områder, hvor der tidligere har været givet bevillinger, men som nu er blevet skåret væk, bør vurderes på ny i den videre forhandlingsproces. Vi mener blandt andet, at det er uhensigtsmæssigt, at bevillingerne til Imarsiornermik Ilinniarfik (søfartsskolen) er blevet reduceret — især da fiskeri og søfart fortsat er landets vigtigste erhverv.

Ligeledes mener Siumut, at det er nødvendigt at iværksætte særlige indsatser for de mange borgere, som stadig ikke kan læse eller skrive. I den forbindelse foreslår vi blandt andet, at der i samarbejde med Knud Rasmussen Højskole iværksættes undervisnings- og kursusforløb.

Siumut bemærker også, at der i overslagsårene lægges op til gradvise reduktioner i idrætsbevillingerne. Det finder vi uhensigtsmæssigt — for hvis vi skal nå målsætningen om et mere

aktivt Grønland i 2030 og bekæmpe den stigende overvægt i befolkningen, kræver det netop styrkelse, ikke nedskæring, af sådanne initiativer.

Derfor mener Siumut også, at kontoen 40.95.01 — Tilskud til idrætsforeninger bør forhøjes fra 374.000 kr. til 600.000 kr.

Siumut bemærker endvidere, at de ungdomsboliger, som der i den forrige finanslov blev aftalt at bygge i flere bygder, nu ikke længere fremgår af forslaget. Det kan vi ikke acceptere. Aftalen omfattede boligbyggeri i Alluitsup Paa, Kuummiut, Itilleq, Saattut, Paamiut og Attu. Vi ønsker derfor at få oplyst, hvor langt Naalakkersuisut er nået med disse projekter, da Siumut mener, at byggeri i bygder og yderområder er nødvendigt og bør prioriteres.

Siumut mener også, at vores egen arbejdsform skal gøres mere gennemsigtig. Vi ønsker, at bestemmelsen i loven om, at grønlandsk skal være det primære officielle sprog, omsættes til virkelighed i praksis. Derfor skal vi gøre op med den tunge og dobbelte administration, som gennem mange år er blevet en vane — arbejdet skal gøres mere enkelt og tydeligt.

Fiskeri - Ved førstebehandlingen understregede vi fra Siumut tydeligt, at alle fiskerikvoter bør udnyttes fuldt ud, så de kan komme landets økonomi til gavn. Derfor spurgte vi også til, hvor langt arbejdet var nået med fordelingen af kvoterne for hellefisk og torsk uden for Vestgrønland. Vi fik i den forbindelse et løfte om, at spørgsmålet ville blive besvaret skriftligt af Departementet for Fiskeri og Fangst — men vi må konstatere, at Siumut endnu ikke har modtaget et sådant svar.

Vi glæder os dog over at have erfaret for nylig, at Naalakkersuisut har besluttet at forhøje kvoten for hellefisk uden for Vestgrønland med 10.000 tons i år. Det hilser vi velkomment. Men hvad angår kvoten for torsk — hvor bliver den af?

Siumut mener, at vi må styrke vores egen selvforsyning. Vi skal skabe bedre rammer, så fiskere og fangere kan bidrage til vores forsyning med kød og fødevarer langs hele kysten. Hvis ikke vi gør det, vil vi ende med at være afhængige af importeret kylling og svinekød i stadig større grad. Det vil Siumut arbejde målrettet for at undgå — fordi vi vil beskytte fiskere, fangere og fåreholdere og styrke vores evne til at forsørge os selv.

I den forbindelse vil vi også benytte lejligheden til at påpege, at vi fra Siumut længe har ventet på de nødvendige bekendtgørelser i forlængelse af den nye fiskerilov. Det gælder blandt andet den bekendtgørelse, der skal sikre større andel af grønlandske ansatte i erhvervet (overgangen fra 60/40 til 90/10), samt bekendtgørelsen, der gør det muligt for fiskere over 29 år at få fiskeritilladelse. Hvor langt er man nået med disse?

Boliger og byggeri - Siumut mener, at der er behov for at gennemføre byggeprojekter langs hele kysten. Som vi allerede påpegede ved førstebehandlingen — og som nævnt tidligere om ungdomsboliger — finder vi det nu vigtigt at få foretaget en grundig undersøgelse af huslejeniveauet.

Det er nemlig blevet mere og mere opsigtsvækkende, hvor høje lejepriserne er blevet, især i Nuuk, hvor der er alvorlig boligmangel. Her fremstår markedet næsten som et spekulationsmarked, hvor der tjenes store summer på udlejning. Selv personer med gode lønninger, herunder mange af vores landsmænd, som arbejder under SIK-overenskomst, må betale urimeligt høje huslejer — også til boligejere, der ofte bor i udlandet.

Siumut mener, at denne udvikling hurtigst muligt må tages op og reguleres lovgivningsmæssigt. Derfor bør der igangsættes en undersøgelse af, hvordan der kan gribes ind gennem skattesystemet og gennem lovgivning om boligudlejning, så der kan findes retfærdige løsninger.

Sundhedsområdet - Siumut vil fortsætte samarbejdet i forhandlingerne om sundhedsvæsenet.

Vi mener, at de ordninger, der giver mulighed for fertilitetsbehandling til dem, der ikke selv kan få børn, og som blev finansieret i den tidligere valgperiode, bør fortsættes. Siumut mener, at behandling med IVF/ICSI bør kunne gennemføres mindst seks gange, fordi forskningen viser, at sandsynligheden for at opnå graviditet først er størst på dette niveau. Befolkningstilbagegangen er en reel udfordring, og derfor er det for Siumut en meget vigtig sag at sikre, at dem, der ønsker børn, får mulighed for det — og at det generelt bliver mere attraktivt at få børn i Grønland.

Serviceaftaler gennem KNI - Disse aftaler har stor betydning for forsyningen af bygder og mindre byer. Siumut ønsker at genoptage arbejdet med at forbedre forsyningen gennem KNI's Pilersuisoq-butikker i de mere afsidesliggende områder.

Siumut finder det påkrævet at gennemgå udviklingen i serviceaftalerne, som for få år siden udgjorde omkring 71 mio. kr., men nu er reduceret til cirka 18,5 mio. kr. Hvis vi fordeler de 18,5 mio. kr. på de 67 butikker, betyder det, at der i gennemsnit kun ydes et tilskud på omkring 276.000 kr. pr. butik om året. Det beløb er meget lavt, og derfor mener Siumut, at der må foretages en grundig gennemgang af, hvordan disse midler fordeles, og hvordan de enkelte butikker økonomisk er stillet — med henblik på at kunne vurdere og planlægge en mere retfærdig og tilstrækkelig finansiering.

Grønlands økonomiske udfordringer - Siumut er fuldt ud klar over, at landets økonomiske situation i dag er alvorlig. Derfor er det nødvendigt at revurdere de udgifter, som ikke længere gavner samfundet.

Et konkret eksempel er de mange embedsmænd, som er ansat i Selvstyrets institutioner, men arbejder fra Danmark og andre lande. Det gælder også ansatte i vores selvstyreejede selskaber. Mange af disse betaler ikke skat i Grønland, og det betyder et stort tab for vores økonomi. Det er uholdbart, at et land, som har brug for flere skatteindtægter, samtidig accepterer, at så mange arbejder for os, men bor uden for landet. Siumut mener, at dette bør bringes til ophør, og at det — med politisk mod — kan løses gradvist inden for en fast tidsramme.

Desuden mener Siumut, at der bør indføres et lovkrav om, at personer, der arbejder i Grønland, skal betale skat i landet fra første arbejdsdag. Skatteunddragelse gennem arbejde i Grønland uden

skattebetaling hertil må stoppes. Grønland må ikke være et sted, hvor man tjener penge uden at bidrage til fællesskabet.

Samtidig skal det gøres mere attraktivt at have to jobs — i dag skaber systemet frygt for at blive "straffet" skattemæssigt, hvis man arbejder ekstra. Det bør ændres.

Afslutningsvis mener Siumut, at vi med fordel kan se mod vores nabo Island, hvor man har håndteret lignende udfordringer på en forbilledlig måde.

Værdiskabelse - Siumut foreslår, at eksport af uforarbejdede fisk standses, så fiskene i stedet forarbejdes her i landet, inden de sælges. Som vi også fremhævede ved førstebehandlingen, er det nødvendigt at sænke el- og vandpriserne for grønlandske, private erhvervsdrivende — samtidig med at de store selskaber, der omsætter for milliarder, ikke længere skal nyde godt af rabatter.

Siumut mener, at de aktører, som tjener store summer på udnyttelsen af Grønlands ressourcer, i højere grad bør stilles krav til — for eksempel ved at bidrage til udvikling af forarbejdning og værdiskabelse i landet. Der bør endvidere overvejes særlige afgifter for dem, der ikke deltager i den grønlandske værdiskabelse, med det formål at begrænse udstrømningen af penge fra landet.

Siumut ser frem til at bidrage aktivt til Naalakkersuisuts arbejde på erhvervsområdet.

Anbringelser uden for hjemmet - Som samfund står vi over for en alvorlig udfordring. Jeg vil ikke glemme de ord, som et af vores æresmedlemmer udtalte ved Siumuts landsmøde i Qasigianniguit i 2023 — ord, der stadig bør give os stof til eftertanke:

"Det er skræmmende, hvordan vi som folk er nået dertil, at så mange voksne mennesker ikke længere kan tage vare på deres egne børn eller sig selv. Vi ser, hvordan selv de mindste fugle kæmper for og formår at tage sig kærligt af deres unger. Når vi mennesker i vort eget land klarer det ringere end fuglene, viser det, hvor dybt alvorlig vores samfundstilstand er. Det er en skam — hvordan er det kommet så vidt?"

Selv om vi naturligvis ved, at dyr og mennesker ikke kan sammenlignes direkte, mener vi, at budskabets kerne ikke kan afvises.

At der hvert år bruges omkring 100 millioner kroner på anbringelser uden for hjemmet — uden tegn på, at udgifterne falder — er dybt bekymrende. Samtidig står mange andre vigtige områder, som vi har nævnt ovenfor, uden tilstrækkelig finansiering.

Siumut mener derfor, at vi må begynde at anvende behandlings- og støtteformer, som passer bedre til grønlandske forhold og har dokumenteret effekt. Det er også et indsatsområde, som Naalakkersuisut allerede har forpligtet sig til i finanslovsaftalen for 2025. Vi må tage udgangspunkt i os selv og udvikle løsninger i og for Grønland.

Siumut tror på, at mennesker, der i dag har brug for særlig hjælp, gennem støtte og behandling kan bringes i stand til at arbejde på længere sigt. Når flere bliver i stand til at forsørge sig selv, vil

behovet for offentlig forsørgelse falde — og derved kan vi opnå et samfund, der på sigt bliver helt selv bærende.

Vi må begynde at skabe reel værdiskabelse på baggrund af vores egne ressourcer. Og for dem, der ikke bidrager, bør der overvejes skattemæssige konsekvenser. Alt dette skal ske med det formål at forbedre befolkningens levevilkår i hele landet.

Kommunerne - I de seneste år har forskellene mellem kommunerne vokset sig store. Det kan vi ikke længere ignorere. Nogle kommuner har store overskud, mens andre er økonomisk pressede — nogle endda tæt på betalingsstandsning.

Selv om det naturligvis er kommunalbestyrelsernes ansvar at styre deres økonomi forsvarligt, bærer Inatsisartut også et medansvar gennem finansloven. Vi fastsætter hvert år, hvordan midlerne til udligning mellem kommunerne fordeles, og dermed har vi også et ansvar for de voksende forskelle.

Siumut finder det helt uacceptabelt, hvis man blot siger: "Det går jo godt hos os" — samtidig med at andre borgere i landet har langt vanskeligere vilkår.

Derfor mener Siumut, at den årlige udligningspulje på 90 mio. kr. mellem kommunerne bør revurderes grundlæggende, hvis vi reelt vil sikre et bæredygtigt liv langs hele kysten. Samtidig må den igangværende debat om en ny kommunal struktur eller opdeling følges nøje.

Mål skal kun blive virkelighed, hvis de følges af handling — både i byer og i bygder, især i de mere afsidesliggende områder. Derfor er det vigtigt, at de investeringer, der planlægges, rent faktisk gennemføres i hele landet.

Afslutning - Afslutningsvis vil Siumut tydeligt sige, at afhængighed af bloktilskud må bringes til ophør — både som land og som mennesker. De årlige tilskud fra staten må aldrig blive en sovepude, men bør ses som midlertidige redskaber på vejen mod økonomisk selvstændighed.

Med disse bemærkninger afgiver Siumut sine kommentarer til andenbehandlingen af forslaget til finanslov. Vi anbefaler, at forslaget inden tredjebehandling sendes tilbage til Finans- og Skatteudvalget.

Tak.

Erik Jensen
Siumut